~~6532~~

Ц. [illegible] Архив
Фонд № 481 оп. № 1 Ед. хр. № ~~6532~~ 1958

1958. (№ 6532). 52. მიწერ-მოწერა გამგეობის წევრებთან და მოხსენებები საზოგადოების განყოფილებათა აღდგენისა და მათი მუშაობის გაცხოველების შესახებ. 1920 წ. ოქტომბრის 23—1921 წ. თებერვლის 16. ფურ. 5.

მიკროფოტოასლი
МИКРОФОТОКОПИЯ

~~фонд 1817~~ № 6532

1920.
5л.

ფ° 481

№ [illegible]

ს/ფ № ~~6532~~ 1558

საქმე

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა

[illegible]

[illegible]

შესახებ [illegible]

№ 36–55

დაიწყო 192 წ.

გათავდა 191 წ.

„ 5 „ ფურცელს შეიცავს საქმე.

განყოფილებათა აღდგენის და მათ მოქმედების გაცხოველების შესახებ.

[illegible] 1920 წ. [illegible] 41.

მ ო ხ ს ე ნ ე ბ ა.

სიით საზოგადოებას დღევანდლამდე ჰყოლია 51 განყოფილება. აქედან 17 საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე, 14 უცხოეთში- რუსეთში, აღერბაიჯანში და სასომხეთში. პოლიტიკურის პირობების გამო უცხოეთის განყოფილებანი თითქმის ყველგან გაუქმებულნი არიან. მხოლოდ კავკავის განყოფილებას ეცყობა სიცოცხლის ნიშან-წყალი, რადგან იქ არსებული სკოლა დღესაც მოქმედობს და, იმედია, კვლავაც იმოქმედებს, თუ ჩვენ გავუწევთ შესაფერის ნივთიერ დახმარებას. რუსეთის /ჩრდილო კავკასიის/ განყოფილებათა საბოლოო ბედი გამოირკვევა მაშინ, როდესაც ჩამოვარდება იმ ქვეყანაში მშვიდობიანობა და ხორმალი ცხოვრება, რაიცა შესაძლებელ ჰყოფს იქ მცხოვრების ქართველების მშვიდობიანს ცხოვრებასაც. სასომხეთის განყოფილებანი საბოლოოდ გაუქმებულად უნდა იქნენ ჩათვლილნი, რადგან იქ ქართველობა აღარ არის. აგრეთვე ითქმის აღერბაიჯანში მყოფს განჯის განყოფილებაზე, რადგან ამ ქალაქში აღარ უნდა იყვეს ქართველობა. რაიცა შეეხება ბაქოს განყოფილებას, რომელიც ერთი უმდიდრესი განყოფილებათაგანი იყო, ამ ჟამად გაუქმებულად უნდა ჩაითვალოს და შესაძლებელია აღდგეს, როდესაც შეიცვლება პოლიტიკური პირობები. ჯერ-ჯერობით კი საჭიროა გამოირკვეს თუ რა მდგომარეობაშია ამ განყოფილების ქონება და ხმარებულ იქნას ღონისძიება, რომ იგი არ დაეკარგოს საზოგადოებას.

რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მყოფი განყოფილებანი სამნაირნი არიან:

1, რომელნიც მოქმედებენ /ბათომის, ბორჯომის, ვეჯინის, თელავის, საჩხერეზაყანოს, სოხუმის, ფოთის, ქუთაისის, ხონის/

2, რომელნიც დაადგნენ თავიანთ საქმეთა ლიკვიდაციას /გორის, ზესტაფონის, სამტრედიის, სიღნაღის,/

3, რომელნიც არავითარს ცნობებს არ იძლევიან თავიანთ მოქმედების და არსებობის შესახებ.

რადგან განყოფილებათა არსებობა შეადგენს, წესდებისამებრ, ჩვენის საზოგადოების საფუძველს, ამიტომ გამგეობამ უნდა იღონოს, რომ განყოფილებები ამოქმედდნენ. ~~ამიტომ~~ უნდა შევიტყოთ ის განყოფილებები, რომელნიც ლიკვიდაციის გზას დაადგნენ, ან სულ არავითარს ცნობას არ იძლევიან, თავს დანებულად სცნობენ, თუ სურვილი აქვთ განაახლონ მოქმედება თანახმად შეცვლილის წესდებისა. ამისათვის უნდა მიეწეროს როგორც იმ პირთ, რომელნიც ასეთს განყოფილებებს უდგნენ სათავეში/ ყოფილ გამგეობის თავმჯდომარეებს და წევრებს/, ისე სხვა პირებს, რომელნიც მთავარ-გამგეობის ნაცნობნი

არიან, რომ შევატყობინოთ განყოფილებათა უმოქმედობის მიზეზი და თავი თი აზრი მათ აღდგენის შესახებ. სადაც შესაძლებელი იქნება აღდგენა გა ყოფილებისა, უნდა აღდგენილ იქნას საზოგადოების წევრთა მოწვევით მთავა გამგეობის მიერ დანიშნულის პირის საშუალებით, რომ აირჩიონ ახალი გამ-გეობა და შეუდგნენ მოქმედებას.

სამოქმედო კი ყოველს განყოფილებას შეუძლიან იქონიოს ის, რის შეძ-ლებაც ექნება წესდებით. როგორც მთელს საზოგადოებას, ისე მის განყოფი-ლებებს აქვს წესდების მესამე პარაგრაფში 7 მუხლად ანუსხული საქმეები.

განყოფილებას, რაც უნდა მცირე ინტელიგენტი ძალები ჰყავდეს, ყოველთ შეეძლება გაახორციელოს ერთი მიზანი მაინც, რომელიც მოხსენებულია §3-ი ბ, მუხლში, სახელდობრ: ლექციებისა და სახალხო კითხვების გამართვა. სადაც მეტი ძალები იქნება, იქ სხვა მიზნების განხორციელებაც შეუძლიან თუ სადმე საჭირო იქნება განყოფილების დამატებით კაცის გაგზავნა, მთავ გამგეობა არც იმას უნდა დაერიდოს. ამნაირად მთავარ-გამგეობამ უნდა ამ ორს თვეში მოაწყოს, სადაც შესაძლებელი იქნება, განყოფილებანი. I იანვრი სათვის უნდა ცნობაში მოიყვანოს ამ განყოფილებათა წევრთა რიცხვი და იმ მიხედვით იანვარში გამოარკვიოს, რომელს განყოფილებას რამდენი დელეგატ ეყოლება საზოგადოების საერთო კრებისათვის. ამ დელეგატებს განყოფილებანი აირჩევენ თებერვლის განმავლობაში და საერთო კრება დაინიშნება მარტის ან აპრილის განმავლობაში, რაოდენადაც შეიძლება ადრე.

თუ დეკემბრამდე გამოირკვა, რომ რომელსამე რაიონში შეუძლებელია აღ-დგენილ იქნას განყოფილება, იქ გამგეობა ნიშნავს ერთს რწმუნებულს მინდო ბილობით, რომ მოახდინოს რაიონში მცხოვრები წევრების რეგისტრაცია და მათი სია I იანვრისათვის აცნობოს მთავარ-გამგეობას, რათა მან მისცეს ამ რაიონს შესაფერი რიცხვი დელეგატებისა.

იმისი თქმა, რომ საზოგადოების განყოფილებანი დამდგარნი არიან გაუქ-მების გზაზე და მათი აღდგენა შეუძლებელია და არც საჭირო არისო, ჩემის აზრით, დიდი შეცდომაა: რაკი წესდებით საზოგადოების ორგანიზაცია განყო-ფილებებზე არის დამყარებული, ამიტომ მთავარ-გამგეობა მოვალეა ყოველი ღონე იხმაროს მათ აღსადგენად, ხოლო რაიცა შეეხება მათ საჭიროებას, ცხადია, რომ იგინი სწორედ ეხლა არიან საჭირონი, როდესაც იწყება ჩვენის ქვეყნის აშენებლობა და კულტურული გამოღვიძება. კერძო საზოგადოებრივი ინიციატივის მოსპობა და ყველაფრის სახელმწიფო დაწესებულებებზე მიგდება იგივე ბიუროკრატიზმი იქნება, რასაც აქამდის ვუჩიოდით და ვემდუროდით. ჩვენი ნორჩი ერობა ისე დატვირთულია ადმინისტრატიული და სამეურნეო მო-ვალეობით, რომ კულტურულის მოვალეობის გასაძღოლად მას არა სცალიან და ამიტომ ვერაფერს აკეთებს ამ დარგში. სკოლები და ბიბლიოთეკები მხოლოდ ქაღალდზე არსებობენ და ნამდვილად კი არ მოქმედობენ. ფული კი იხარჯება.

ს იმიტომ რომ ერობას ვერ გაურთმევია თავი სხვა მოვალეობათა ასრულებისათვის. ამიტომ ჩვენი საზოგადოების მოვალეობაა, დაეხმაროს ერობას კულტურულ მუშაობაში. ჩვენმა საზოგადოებამ თუ გადასცა სკოლები და ბიბლიოთეკები ერობას, ეს იმას კი არ ნიშნავს, რომ საზოგადოების საქმე არ არის სკოლების და ბიბლიოთეკების შენახვა. ეს იმიტომ მოხდა, რომ საზოგადოებამ თავის ხელმოკლეობის გამო ვერ შესძლო მათი შენახვა და მათი ხარჯები დააკისრა ერობას. მართალია არც ეხლა შეუძლიან საზოგადოებას თავის განყოფილებებით, სკოლების და ბიბლიოთეკების ხარჯს გაუძლევს, მაგრამ მათ გარდა კიდევ ბევრი არის საკეთებელი კულტურის სფეროში, რაიც უნდა იკისრონ განყოფილებებმა: ამათგან ერთი და უმთავრესია ის, რაც ზევით დავასახელეთ: ლექციების და კითხვების მართვა.

სადაც კი მცირეოდენი ინტელიგენტი ძალა მოიპოვება, ყველგან შეიძლება მოეწყოს უმეცარის და უსწავლელის ჩვენის ხალხისათვის ლექციები- ბუნების მეცნიერებისა, ისტორიის, გეოგრაფიის, ასტრონომიის და სხვათა შესახებ. აგრეთვე შეიძლება მოეწყოს კითხვა ჩვენის სიტყვა-კაზმულის მწერლობის საუკეთესო და ხალხისათვის სასარგებლო ნაწარმოებთა. ამას გარდა თუ ყველგან არა, ბევრგან განყოფილებებს შეუძლიან გამართონ საკვირაო სკოლები მოზრდილთათვის, ხელსაქმის და ხელობის სასწავლებელი. შესაძლებელია იმისთანა განყოფილებებიც აღმოჩნდნენ, რომელნიც წიგნებსაც გამოსცემენ, წიგნის მაღაზიასაც მოაწყობენ. ხოლო საზოგადოების მუზეუმისა და წიგნთ-საცავისათვის ხელთნაწერების და ნივთების მოგროვება ხომ ყველას ეხება დავალებული და არ შეიძლება რომ რომელიმე ხელთნაწერი და ნივთი არ გადარჩეს დალუპვას ჩვენის განყოფილებების მეოხებით.

საზოგადოების განყოფილებებმა თუ რუსობის დროს ვერ გამოიჩინა მოქმედების უნარი, ამის მიზეზი იყო რეჟიმი, თუ საქართველოს დამოუკიდებლობის პირველ წლებში ეს განყოფილებანი დაადგნენ თავიანთ სკოლებისა და ბიბლიოთეკების ლიკვიდაციის საქმეს, ამის მიზეზი იყო ერთის მხრით უზომო სიძვირე და მეორე მხრით სურვილი ყველაფრის გაკეთების ერობისათვის თავზე მოხვევისა. ახლა, როცა გამოირკვა, რომ ახლანდელი ერობა არ არის ყოვლადშემძლებელი, საჭიროა საზოგადოება დაუბრუნდეს თავის მოვალეობის შესრულებას, რა თქმა უნდა, თავის შეძლებისამებრ.

დადგება დრო, როდესაც ჩვენი საზოგადოება სკოლებსაც გახსნის და ბიბლიოთეკებსაც. მთავრობის სკოლა ყოველთვის მთავრობის სკოლა იქნება, ე.ი. იმას შერჩება ის თვისება, რომელიც ყველა მთავრობის სკოლას თან აქვს დაყოლილი: რუტინა და კონსერვატიზმი. ჯერ-ჯერობით, ვიდრე ჩვენი ახლად დაარსებულის რესპუბლიკის მთავრობა ქმნის ახალ სკოლას, ჩვენმა საზოგადოებამაც უნდა სკოლების გახსნა შეაჩეროს, ხოლო როცა მთავრობის სკოლებში

იჩენს თავს ზემოდ აღნიშნული თვისება, მაშინ საზოგადოე ბაც თავის მოვალეობას შეასრულებს ახალის სკოლების გახსნით.

3

თბილისის განყოფილების
გამგეობას.

16/II 1921 წ.

№114

განმეორებით ვთხოვთ მოგვაწოდოთ თბილისის განყოფილების წევრთა სია, რომლის უქონლობა აბრკოლებს რწმუნებულთა ყრილობის მოწვევის საქმეს.

თავმჯდომარე

მდივანი

191 წ.

სიმართლე გვავალებს ვთქვათ, რომ ჩვენის საზოგადოების განყოფილებათა მოქმედება მომეტებულ ნაწილად ძალიან სუსტი და უსიცოცხლო იყო დასაწყისშივე, ხოლო უკანასკნელ წლებში ხომ თითქმის სრულებით შეჩერდა ეს მოქმედება. 37 განყოფილებათაგან მხოლოდ 9 მოქმედობს დღეს ცოტაოდნად. დანარჩენებმა შეაჩერეს თავიანთ მოქმედება და გაიუქმეს თავი. ასეთი მოვლენა ძალიან სამწუხაროა და თითქმის გაუგებარი. წინად თუ ჩვენის საზოგადოების თავისუფლად მოქმედებას აფერხებდა უცხო მთავრობა, ახლა როდესაც ჩვენი ქვეყანა დამოუკიდებელ და დემოკრატიულ რესპუბლიკად შეიქნა, განყოფილებათა მოქმედება უფრო უნდა გაცხოველებულიყო. კულტურულად ჩამორჩენილი ხალხი პოლიტიკურ თავისუფლებას ვერც მოიხმარს და ვერც შეინარჩუნებს. ამიტომ ჩვენთვის სწორედ ეხლაა საჭირო კულტურულის მუშაობის გაძლიერება. მართალია, ახლა ჩვენი ერობა შეუდგა სკოლების და ბიბლიოთეკების გახსნას და საზოგადოებამაც ყველა თავის სკოლები და ბიბლიოთეკები გადასცა ერობებს და ქალაქებს, მაგრამ სკოლებისა და ბიბლიოთეკების გარდა დარჩა კიდევ ბევრი ისეთი საკულტურო საქმე, რომელიც შეუძლიან და მოვალეც არის იკისროს ჩვენმა საზოგადოებამ. ერობებს და ქალაქებს იმდენი საქმე აქვს ახლა ადმინისტრატიული თუ სამეურნეო, რომ სკოლების და ბიბლიოთეკების გაძღოლაც რომ მოახერხონ, იმისთვისაც უნდა ვუმადლოდეთ. სხვა გვარი მუშაობა კი, რომელიც ხალხის კულტურას ხელს შეუწყობს, უნდა საზოგადოებამ იკისროს მით უფრო, რომ ამ მუშაობას ისე დიდი ხარჯი არ დასჭირდება, როგორც სკოლებისა და ბიბლიოთეკების შენახვას. ჩვენის აზრით ერთს უმთავრეს ასეთს მუშაობას შეადგენს ლექციებისა და კითხვების მართვა. ჩვენი სოფლის ხალხი სრულებით უმეცარია ბუნების მოვლენების ნამდვილის მიზეზებისა, არაფერი იცისრა იმის შესახებ რასაც ხედავს თავის გარშემო, არ იცნობს არც თავის თავს, არც თავის ქვეყნის ვითარებას, წარსულს და აწმყოს. ლექციების წაკითხვით ჩვენ უნდა გავაგებინოთ ყველა ესენი.

ჩვენმა ხალხმა არ იცის ფასი და ღირსება სიტყვა-კაზმულის მწერლობის: რადგან მომეტებულად ის არის წიგნის უცოდინარი და თუ იცის კითხვა, წიგნის კითხვას არ არის შეჩვეული. ჩვენმა საზოგადოებამ უნდა ხალხს გაუმართოს კითხვები, რომ მან შეიტყოს მის შინაარსი და ჯერ ხმის კითხვით დატკბეს, რომ მერე თითონაც წაიკითხოს წიგნი და თავის კითხვით დატკბეს.

ამას გარდა განყოფილებებისთვის არ უნდა იყვეს ძნელი მოწყობა დაბა-სოფლებში საკვირაო სკოლებისა მოზრდილთათვის და მოძრავის სკოლისა წერა-კითხვის სასწავლებლად.

ამნაირად ლექცია-კითხვების გამართვა და საკვირაო და მოძრავის სკოლის მოწყობა იქნება ის საქმე, რომლის მოხერხება შეეძლება ყველა განყოფილებას, თუ რამდენიმე ინტელიგენტი მოიპოვება ადგილობრივ. ზოგიერთს განყოფილებებს კი შეუძლიანთ ამ საქმეს დაურთონ კიდევ სხვა საქმეები, რომელთაც ავალებს საზოგადოების წესდება.

გაცნობებთ რა თავის აზრს განყოფილებების მოქმედების განახლების შესახებ, მთავარ-გამგეობა გთხოვთ გამართოთ თათბირი საზოგადო საქმისთვის გულშემატკივარი პირების დასწრებით და შეგვატყობინოთ უმეტესობის აზრი იმის შესახებ თუ რამდენად შესაძლებელია თქვენთვის განყოფილების არსებობა და მოქმედება მომავალში და რა საქმის განხორციელება შეუძლიან მას იმ საქმეთაგან, რომელნიც გათვალისწინებულია წესდებით. ეს წესდება, რომლის ცალს ამასთანავე გიგზავნით, შეცვლილია უკანასკნელად მომხდარის საზოგადოების რწმუნებულთა კრების მიერ.

გთხოვთ პასუხი ამ მინაწერისა გვაცნობოთ არა უგვიანეს ნოემბრის თვის უკანასკნელის რიცხვისა.

თავმჯდომარე

მდივანი

სიმართლე გვავალებს ვთქვათ, რომ ჩვენის საზოგადოების განყოფილებათა მოქმედება მომეტებულ ნაწილად ძალიან სუსტი და უსიცოცხლო იყო დასაწყისშივე, ხოლო უკანასკნელ წლებში ხომ თითქმის სრულებით შეწყდა ეს მოქმედება. 37 განყოფილებათაგან მხოლოდ 9 მოქმედობს დღეს ცოტაოდნად. დანარჩენებმა შეაჩერეს თავიანთ მოქმედება და გაიუქმეს თავი. ასეთი მოვლენა ძალიან სამწუხაროა და თითქმის გაუგებარი. წინად თუ ჩვენის საზოგადოების თავისუფლად მოქმედებას აფერხებდა უცხო მთავრობა, ახლა როდესაც ჩვენი ქვეყანა დამოუკიდებელ და დემოკრატიულ რესპუბლიკად შეიქნა, განყოფილებათა მოქმედება უფრო უნდა გაცხოვლებულიყო. კულტურულად ჩამორჩენილი ხალხი პოლიტიკურ თავისუფლებას ვერც მოიხმარს და ვერც შეინარჩუნებს. ამიტომ ჩვენთვის სწორედ ეხლაა საჭირო კულტურულის მუშაობის გაძლიერება. მართალია, ახლა ჩვენი ერობა შეუდგა სკოლების და ბიბლიოთეკების გახსნას და საზოგადოებამაც ყველა თავის სკოლები და ბიბლიოთეკები გადასცა ერობებს და ქალაქებს, მაგრამ სკოლებისა და ბიბლიოთეკების გარდა დარჩა კიდევ ბევრი ისეთი საკულტურო საქმე, რომელიც შეუძლიან და მოვალეც არის იკისროს ჩვენმა საზოგადოებამ. ერობებს და ქალაქებს იმდენი საქმე აქვს ახლა ადმინისტრატიული თუ სამეურნეო, რომ სკოლების და ბიბლიოთეკების გაძღოლაც რომ მოახერხონ, იმისთვისაც უნდა ვუმადლოდეთ. სხვა გვარი მუშაობა კი, რომელიც ხალხის კულტურას ხელს შეუწყობს, უნდა საზოგადოებამ იკისროს მით უფრო, რომ ამ მუშაობას ისე დიდი ხარჯი არ დასჭირდება, როგორც სკოლებისა და ბიბლიოთეკების შენახვას. ჩვენის აზრით ერთს უმთავრეს ასეთს მუშაობას შეადგენს ლექციებისა და კითხვების მართვა. ჩვენი სოფლის ხალხი სრულებით უმეცარია ბუნების მოვლენების ნამდვილის მიზეზებისა, არაფერი იცისრა იმის შესახებ რასაც ხედავს თავის გარშემო, არ იცნობს არც თავის თავს, არც თავის ქვეყნის ვითარებას, წარსულს და აწმყოს. ლექციების წაკითხვით ჩვენ უნდა გავაგებინოთ ყველა ესეები.

ჩვენმა ხალხმა არ იცის ფასი და ღირსება სიტყვა-კაზმულის მწერლობისა, რადგან მომეტებულად ის არის წიგნის უცოდინარი და თუ იცის კითხვა, წიგნის კითხვას არ არის შეჩვეული. ჩვენმა საზოგადოებამ უნდა ხალხს გაუმართოს კითხვები, რომ მან შეიტყოს მის შინაარსი და ჯერ სხვის კითხვით დატკბეს, რომ მერე თითონაც წაიკითხოს წიგნი და თავის კითხვით დატკბეს.

ამას გარდა განყოფილებებისთვის არ უნდა იყვეს ძნელი მოწყობა დაბა-სოფლებში საკვირაო სკოლებისა მოზრდილთათვის და მოძრავის სკოლისა წერა-კითხვის სასწავლებლად.

ამნაირად ლექცია-კითხვების გამართვა და საკვირაო და მოძრავის სკოლის მოწყობა იქნება ის საქმე, რომლის მოხერხება შეეძლება ყველა განყოფილებას, თუ რაოდენიმე ინტელიგენტი მოიპოვება ადგილობრივ. ზოგიერთს განყოფილებებს კი შეუძლიათ ამ საქმეს დაურთონ კიდევ სხვა საქმეებიც, რომელთაც ავალებს საზოგადოების წესდება.

გაცნობებთ რა თავის აზრს განყოფილების მოქმედების განახლების შესახებ, მთავარ-გამგეობა გთხოვთ გამართოთ თათბირი საზოგადო საქმისთვის გულშემატკივარი პირების დასწრებით და შეგვატყობინოთ უმეტესობის აზრი იმის შესახებ თუ რაოდენად შესაძლებელია თქვენთვის განყოფილების არსებობა და მოქმედება მომავალში და რა საქმის განხორციელება შეუძლიან მას იმ საქმეთაგან, რომელნიც გათვალისწინებულია წესდებით. ეს წესდება, რომლის ცალს ამასთანავე გიგზავნით, შეცვლილია უკანასკნელად მომხდარის საზოგადოების რწმუნებულთა კრების მიერ.

გთხოვთ პასუხი ამ მონაწერისა გვაცნობოთ არა უგვიანეს ნოემბრის თვის უკანასკნელის რიცხვისა.

თავმჯდომარე

მდივანი

ამ საქმეში დანომრილია
В ЭТОМ ДЕЛЕ ПРОНУМЕРОВАННЫХ

ხუთი (5) ფურცელი
ЛИСТОВ

„27“ [illegible] 1963 წ. г.

ხელმოწერა
ПОДПИСЬ [illegible]